

SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA W WARSZAWIE
WARSAW SCHOOL OF ECONOMICS

Katedra Prawa Gospodarczego

Prof. SGH dr hab. Tomasz Siemiątkowski

**Recenzja dorobku naukowego dla celów postępowania habilitacyjnego
dr Filipa Grzegorzcyka**

A/ Dr Filip Grzegorzcyk uzyskał stopień magistra prawa w 2002 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Katedrze Prawa Europejskiego. Trzy lata później uzyskał stopień magistra stosunków międzynarodowych na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych. Stopień doktora nauk prawnych Habilitant uzyskał w roku 2006 na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego na podstawie rozprawy doktorskiej. W roku 2011 uzyskał wpis na listę adwokatów w Okręgowej Radzie Adwokackiej w Krakowie, w tym samym roku został powołany do składu Komisji Legislacyjnej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej. Od roku 2002 Habilitant zatrudniony jest w Katedrze Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, najpierw jako asystent, następnie jako adiunkt.

B/

(I.) Jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym, Habilitant przedstawił 3 monografie. Pierwszą z nich (chronologicznie) jest *„Ustawa o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw płynnych. Komentarz”*.

Opracowanie to jest obszernym komentarzem do tytułowej ustawy, zwanej w doktrynie ustawą o złotym vecie. Zagadnieniu temu poświęcono w doktrynie zagranicznej i krajowej wiele miejsca, choć przedkładany przez Habilitanta komentarz stanowi pierwsze i

jedyne krajowe, kompleksowe opracowanie tej istotnej z punktu widzenia ochrony interesu Państwa tematyki na gruncie ustawy z 2010 r. W zamierzeniu projektodawców, ustawa ta, stojąc na straży doniosłego interesu publicznego, jednocześnie miała pozostawać w zgodzie z prawem Unii Europejskiej, a to w kontekście zakwestionowania przez Komisję Europejską zgodności z prawem UE ustawy o złotym wecie z 2005 r. Kontekst ten wskazuje, że w zamierzeniu ustawodawcy, przedmiotową ustawę można i należy traktować jako modelowe rozwiązanie problemu nowoczesnego narzędzia ingerencji Państwa w sferę obrotu gospodarczego. Warto także nadmienić, że przyśpieszenie procesów prywatyzacyjnych zwiększa rolę narzędzi typu „złote veto” w polityce gospodarczej Państwa, a to z uwagi na utratę wpływu właścicielskiego. Względy te pozwalają na uznanie tematu pracy za istotny zarówno z praktycznego, jak i teoretycznego punktu widzenia.

Habilitant nie pozostawia złudzeń, że omawiany akt prawny jest wysoce wadliwy, wytykając, oprócz wielu błędów czy usterek strictly legislacyjnych, także uzasadnione zarzuty niezgodności kluczowych norm z Konstytucją. Lektura tej monografii wręcz zmusza do głębokiego niepokoju co do stanu polskiego procesu legislacyjnego, gdyż regulacja ta, oprócz wspomnianych wad, nie zapewnia także choćby minimalnej skuteczności działania organów Państwa w newralgicznej sferze. Poglądy Autora mogą miejscami wydawać się nieco zbyt krytyczne, jednak z reguły są dobrze uzasadnione, a pewna bezwzględność Habilitanta wobec ustawodawcy, niestety wynika z jakości analizowanej regulacji prawnej.

Istotność poznawcza wypowiedzi Habilitanta nie zamyka się w warstwie negacji, gdyż Autor nie poprzestając na krytyce ustawowych rozwiązań, wychodzi ponad formułę typową dla komentarza, formułując propozycje naprawienia istniejącego stanu prawnego. Poza ramy komentarza wychodzą także odniesienia do sporów toczących się w literaturze przedmiotu, wraz z szeroko cytowaną literaturą przedmiotu. Powyższe pozwala uznać prezentowane opracowanie za monografię, gdyż odpowiada ono definicji zawartej w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 13 lipca 2012 r. w/s kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym. Akt ten pozwala traktować komentarz tak jak monografię, o ile spełnia on kryteria właściwe dla tej ostatniej tj. jest spójny tematycznie, recenzowany (w mniejszym przypadku recenzentem był prof. dr hab. Wojciech Popiołek), posiada bibliografię naukową, obejmuje minimum 6 arkuszy wydawniczych, został opublikowany jako książka i wreszcie zawiera prezentację zagadnienia w sposób oryginalny i twórczy. Opracowanie dr Grzegorzycyka, o którym mowa odpowiada wszystkim wymienionym kryteriom. Trzeba podkreślić interdyscyplinarny charakter opracowania (publiczne prawo gospodarcze, prawo

spółek, prawo pracy, prawo konstytucyjne). O dojrzałości naukowej Habilitanta świadczy umiejętność syntetycznej prezentacji skomplikowanych zagadnień tak różnych gałęzi prawa.

Jednakże formuła komentarza użyta przez Autora budzi pewne wątpliwości, gdyż praca znacznie przekracza ramy tradycyjnego komentarza – można mieć wrażenie, że Habilitant, w miarę odkrywania błędów komentowanej regulacji, dał ponieść się pasji naukowca – szukającego od razu środków zaradczych. Z drugiej strony jednoznaczne uznanie za błąd wyboru komentarza jako formy wypowiedzi nie jest jednak takie proste – gdyż właśnie ta forma pozwala na ukazanie stricte praktycznych problemów z poprawnym stosowaniem poszczególnych przepisów przedmiotowej ustawy.

Niestety Autor nie ustrzegł się błędów. Można odnieść wrażenie, że ponad stustronicowe opracowanie ustawy składającej się z dziesięciu artykułów nie znajduje wystarczającego uzasadnienia. W szczególności nie do końca potrzebne wydaje się zamieszczenie w Komentarzu rozważań na temat zagadnień ogólnych, doskonale już opracowanych w doktrynie i orzecznictwie. Dotyczy to przede wszystkim nadmiernego wzmiankowania kwestii oczywistych. Strona językowa i warsztatowa nie budzi natomiast zasadniczych zastrzeżeń.

Pomimo sformułowanych uwag krytycznych, uważam, że zaprezentowane opracowanie Habilitanta, ze względu na pionierski i kompleksowy charakter, dogłębną analizę dogmatyczną i krytyczne wnioski oraz sformułowane postulaty *de lege ferenda* stanowi znaczny wkład Autora do nauki prawa. Uważam także, że praca ta winna stanowić lekturę obowiązkową na aplikacji legislacyjnej.

(2.) Drugie opracowanie wskazane przez Habilitanta jako dzieło w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy to „*The Electricity Transmission System Operator. Understanding EU Energy Policy*”. Jest to zwięzłe, aczkolwiek całościowe i systematyczne opracowanie monograficzne problematyki prawnej przedsiębiorcy posiadającego w rozumieniu dyrektywy 2009/72/UE publicznoprawny status elektroenergetycznego operatora systemu przesyłowego. Aktualność poruszanych problemów oraz ich waga merytoryczna dla bezpieczeństwa energetycznego Państwa i Unii Europejskiej, oraz problemów konkurencyjności istotnego sektora gospodarki, z całą pewnością zasługują na opracowanie.

W swojej monografii Autor wychodzi od szczegółowego zbadania kontekstu tytułowych operatorów zarówno w aspekcie ekonomicznym (sektor energii elektrycznej), prawnym (unijne regulacje prawno-energetyczne), jak i politycznym (cele ekonomicznej integracji europejskiej w sferze jednolitego rynku energii). W kolejnych rozdziałach analizuje

wpływ przepisów dyrektywy na ład korporacyjny i gospodarkę finansową operatorów. Odrębne rozdziały poświęcił pojęciu tzw. unbundling'u (rozdzielenia działalności regulowanych w sektorze) oraz analizie prawno-porównawczej funkcjonowania operatorów w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Poza prawidłowo przeprowadzoną analizą dogmatyczną poszczególnych rozwiązań zawartych w dyrektywie, na uwagę zasługuje silnie akcentowana przez Habilitanta wzajemna sprzeczność celów unijnej polityki energetycznej, a przede wszystkim – zasadniczo udowodniona teza, iż przyjęte w dyrektywie rozwiązania nie są w stanie spowodować osiągnięcia założonych przez prawodawcę unijnego celów. Wynika to, zdaniem Habilitanta, z podatności prawodawcy unijnego na nieformalne naciski wywierane przez uczestników procesu legislacyjnego, w szczególności zaś niektóre państwa członkowskie (wątek ten przewija się także w innych opracowaniach Autora).

Do zalet opracowania zaliczyć należy także podjęcie trudnego tematu, jego pionierski charakter w skali europejskiej, prawidłowe wywody i osadzenie ich we właściwym unijnym i porównawczym kontekście ekonomicznym oraz prawnym. Na aprobatę zasługuje postawienie i uzasadnienie śmiałych tez, jak i umiędzynarodowienie wyników badań – praca została opublikowana w języku angielskim i przedłożona do trzech recenzji wydawniczych, w tym dwóch zagranicznych. Taki model działalności naukowej powinien z czasem stać się standardem osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Praca ta, z jednej strony, stanowi głos w dyskusji toczonej na poziomie unijnym, której celem jest analiza skutków wdrożonych już rozwiązań legislacyjnych, jak i poszukiwanie na przyszłość optymalnych narzędzi osiągnięcia założonych celów. Z drugiej strony, monografia może i powinna stanowić pewien punkt odniesienia dla dyskusji toczonych na poziomie krajowym, zarówno nad statusem operatora systemu przesyłowego, jak i w ujęciu szerszym – nad problemami uzgadniania prawa krajowego z prawem unijnym oraz, jeszcze szerzej – uzgadniania polityki krajowej i polityki unijnej.

Wadą monografii jest jej hermetyczny język, w pełni zrozumiały jedynie dla wąskiej grupy specjalistów, a od pozostałych czytelników wymagający niezwykle skupienia. Niektóre wątki rozważań potraktowane zostały nadmiernie skrótowo, jakby Autor zakładał, że każdy czytelnik posiada odpowiednią wiedzę. Można i należy od Habilitanta oczekiwać ich rozwinięcia, gdyż nadmierna hermetyczność pracy obniża jej walory, zwłaszcza dla czytelników zainteresowanych nie tyle sektorem elektroenergetycznym, co zagadnieniami właściwej legislacji na poziomie unijnym. Wręcz można powiedzieć, że Autor, choć zagadnienia te analizuje, to jednak w zbyt małym stopniu dostrzega wagę szerokiej

perspektywy, jednak ważniejszej od niezwykle istotnych problemów operatora systemu przesyłowego.

Powyższe uwagi krytyczne nie zmieniają jednak ogólnie pozytywnej oceny opracowania, jako nowatorskiego i tym samym wnoszącego znaczący wkład do nauki prawa. Należy także oddać sprawiedliwość Autorowi – wzmiankowana szersza perspektywa staje się widoczna dzięki szczegółowemu omówieniu wielorakich uwarunkowań statusu prawnego operatora systemu przesyłowego. Odrębnym, niezwykle istotnym, tematem badawczym, powinno stać się, wstępnie analizowane przez Autora, zagadnienie konieczności wypełniania przez podmioty krajowe, oprócz krajowych zadań publicznych – także unijnych zadań publicznych.

(3.) Ostatnim i jednocześnie najobszerniejszym osiągnięciem Habilitanta, w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy jest monografia pt. „*Przedsiębiorstwo publiczne kontrolowane przez państwo. Zagadnienia konstrukcyjne*”. Już na wstępie godzi się podkreślić, że dzieło to zostało opublikowane po uwzględnieniu uwag zawartych w dwóch recenzjach wydawniczych sporządzonych przez prof. Piotra Machnikowskiego i prof. Zygmunta Niewiadomskiego. Symptomatyczne jest to, że wobec faktu przeplatających się w monografii wątków publicznoprawnych i prywatnoprawnych (z ewidentną przewagą tych pierwszych) recenzje wydawnicze zostały sporządzone przez uznane autorytety z obydwu wyżej wskazanych dziedzin nauki prawa. Świadczy to o niezwyklej rzetelności Habilitanta, który przed rozpoczęciem procedury habilitacyjnej poddał się wstępnej weryfikacji przeprowadzonej przez uznanych przedstawicieli obydwu dziedzin.

Książka ta jest pierwszą we współczesnej literaturze polskiej pracą monograficzną na ten temat i nie ma potrzeby szerszego uzasadniania jej powstania. Transformacja ustroju społeczno-gospodarczego Polski po roku 1989 wymaga m. in. odpowiedzi na pytanie o istotę i zakres działalności gospodarczej państwa. Wbrew pozorom postępujący rozwój społeczno-gospodarczy spowodował potrzebę przewartościowania wielu definicji i pojęć ogólnych – stąd potrzeba analizy obowiązujących rozwiązań prawnych dotyczących roli przedsiębiorstwa publicznego w działalności gospodarczej. Temat pracy został wybrany trafnie – jest atrakcyjny poznawczo zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym.

Konstrukcja pracy jest poprawna – składa się z siedmiu rozdziałów, a każdy z nich został właściwie usystematyzowany. Zastrzeżenia budzi sama objętość opracowania (ponad 400 stron). Wydaje się, że pewne fragmenty można by skrócić a inne wyeliminować, jako że ich charakter jest głównie sprawozdawczy. Autor podkreśla we wstępie, że fragmenty takie są

konieczne dla prezentacji obfitego materiału normatywnego – ponieważ usprawiedliwia to spore części opisowe, choć moim zdaniem można te kwestie ująć lepiej.

Rozdział pierwszy, w którym Habilitant analizuje historyczny i ekonomiczny kontekst funkcjonowania przedsiębiorstw publicznych ma charakter wprowadzający. Niestety, analiza historyczna jest co najwyżej zarysem, choć Autora usprawiedliwia nieco z góry założony, wstępny charakter tego fragmentu, mający, jak rozumiem, wykazać, że przedsiębiorstwo publiczne od zarania dziejów stanowiło element systemu gospodarczego poszczególnych państw. Dotyczy to także czasów obecnych i dającej się przewidzieć przyszłości. Sądzę jednak, że zbyt wiele miejsca Autor poświęcił uzasadnieniu tego, co wydaje się oczywiste. Poważne wątpliwości wzbudziły także słowa o „dogmacie prywatyzacyjnym”, nasuwające skojarzenia z wyjątkowo gorącą polemiką, podczas której Autor chciałby odwracać skutki polskiej transformacji ustrojowej. Jednak dalsze rozważania w dużym stopniu uzasadniają sformułowania użyte przez Habilitanta, co więcej, pokazują, że w transformacji tej zaburzono proporcje pomiędzy sferą publicznoprawną a sferą prywatnoprawną, zaniehbując jednocześnie choćby przybliżone wskazanie modelu docelowego w zakresie domeny Skarbu Państwa w gospodarce, a także organizacji tego newralgicznego sektora. Kontrowersja ta jednocześnie pokazuje, jak bardzo „gorący” jest temat omawianej monografii.

Rozdział drugi jest unijnym i prawno-porównawczym studium samego pojęcia przedsiębiorstwa publicznego. Słusznie Autor poszukuje definicji przedsiębiorstwa publicznego na gruncie prawa Unii Europejskiej jako wiążącego i potencjalnie systematyzującego z punktu widzenia państw członkowskich. Przyjrzenie się wybranym porządkom prawnym państw członkowskich UE należy uznać za właściwe. Próba ustalenia, jak inni ustawodawcy radzą sobie z problematyką przedsiębiorstw publicznych służy Autorowi do stworzenia punktu odniesienia dla sytuacji normatywnej przedsiębiorstw publicznych w Polsce, co zasługuje na aprobatę z metodologicznego punktu widzenia.

Rozdział trzeci jest bardziej rozbudowany od pozostałych i kluczowy dla całej pracy. Jego pierwsza część poświęcona została pojęciu „przedsiębiorcy publicznego” stanowiącym implementację do polskiego porządku prawnego pojęcia „przedsiębiorstwo publiczne”. W tym fragmencie Autor odnosi się także do istotnych i wciąż nie do końca objaśnionych problemów nauki prawa gospodarczego, jak w szczególności pojęcie przedsiębiorcy i cechy konstytuujące działalność gospodarczą. Uwagi poczynione przez Habilitanta są trafne. Analiza Habilitanta odnosząca się do pojęcia przedsiębiorcy publicznego jest dogłębna i prowadzi do zaskakującego (z pozoru), choć jednak słusznego wniosku, że przedsiębiorca publiczny w rozumieniu polskiego ustawodawstwa nie jest podkategorią pojęcia

przedsiębiorca w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Dalsze części rozdziału III poświęcono dokonaniu wyboru elementów, które zdaniem Autora mogą stanowić cechy konstrukcyjne przedsiębiorstwa publicznego. Jakkolwiek wybór ten (tworzenie, forma organizacyjno-prawna, struktura organów, przedmiot działalności, zasady gospodarki finansowej oraz nadzór) jest subiektywny, to jednak rzetelnie uzasadniony. Oczywiście łatwo jest o wskazanie dalszych elementów konstrukcyjnych tak rozumianego przedsiębiorstwa publicznego – jednak rozbudowanie katalogu nie zmieniloby wniosków, a uczyniło jeszcze trudniejszą lekturę i tak nieco nużącego rozdziału.

Rozdział czwarty to szczegółowa analiza takich elementów konstrukcyjnych przedsiębiorstwa publicznego jak: jego tworzenie, forma organizacyjno-prawna oraz wynikająca z formy struktura organów. Prezentacja materiału normatywnego dowodzi mnogości zastosowanych przez ustawodawcę rozwiązań – trudno tutaj dostrzec klarowną myśl ustawodawcy, co Habilitant dostrzega. Jak już wspomniałem, pewnym uchybieniem redakcyjnym jest szerokie prezentowanie materiału normatywnego, podczas gdy część analityczna rozdziału oraz postulaty *de lege ferenda* mają charakter twórczy. Autor mógł zadbać o zachowanie lepszych proporcji pomiędzy opisem a analizą, choć wybór elementów konstrukcyjnych należy uznać za prawidłowy – zwłaszcza po przebrnięciu przez część opisową. Wreszcie trzeba wskazać na ustawodawcę, jako twórcę zdecydowanie nadmiernie mnogich regulacji – sam trud cząstkowej analizy właściwych przepisów wyraźnie uzasadnia tezy Autora o braku myśli przewodniej przedmiotowej regulacji. Warto podkreślić, że niektóre postulaty Habilitanta czerpią swe źródło z jego praktyki w organach przedsiębiorstw publicznych – niewątpliwie wzmacnia to argumentację teoretyczno-prawną na rzecz proponowanych rozwiązań.

Rozdział piąty dotyczy przedmiotu działalności przedsiębiorstwa publicznego, tj. wykonywanych przez nie zadań publicznych oraz mechanizmów ich finansowania. W rozdziale tym jasno zarysowuje się pogląd Habilitanta o występowaniu dwóch grup przedsiębiorstw publicznych – misyjnych (wykonujących zadania publiczne) oraz niemisyjnych (niewykonywujących zadań publicznych). Autor opracowania przekonuje, że te pierwsze wymagają szczególnego reżimu prawnego, drugie natomiast pełnej prywatyzacji – tak kapitałowej, jak i normatywnej. Klasyfikacja przedsiębiorstw publicznych ze względu na przedmiot ich działalności staje się podstawową osią ich podziału.

Rozdział szósty Habilitant poświęca problematyce nadzoru. W przypadku przedsiębiorstw publicznych jest ona ważką, gdyż zasadniczo mamy tutaj do czynienia ze zbiegiem nadzoru właścicielskiego (korporacyjnego) lub quasi-właścicielskiego z nadzorem

wykonywanym ze względu na przedmiot działalności przedsiębiorstwa. Kwestia ta nie została nigdy wystarczająco objaśniona w nauce prawa, a recenzowane opracowanie stara się tę lukę wypełnić.

Rozdział siódmy pracy (ostatni) ma charakter systemowego zaprojektowania zasad funkcjonowania przedsiębiorstw publicznych. Jest więc najbardziej twórczy, i bez wątpienia najciekawszy.

Recenzowana praca stawia fundamentalne pytania. Autor trafnie uznaje, że kryterium najistotniejszym, przesądzającym o udziale państwa w życiu gospodarczym jest konstytucyjna zasada subsydiarności odniesiona do prowadzenia działalności gospodarczej przez państwo. Państwo jest uprawnione do działania w sferze, w której jednostki działać nie chcą lub nie mogą. Szczególnie interesujące są tutaj rozważania Habilitanta na temat istoty zadań publicznych, w tym zadań użyteczności publicznej. Prowadzone w opracowaniu rozważania przyczyniają się do zrozumienia istoty zakresu i treści publicznoprawnych ograniczeń wyznaczanych zasadami wolności gospodarczej i równości przedsiębiorców. Sfera, która, jak pisze Autor, nie spełnia testu „misyjności” powinna co do zasady podlegać regułom wolności gospodarczej, a w sferze normatywnej – prawu prywatnemu. Zasadniczym wkładem do nauki jest zaproponowanie spójnego modelu zastosowania konstytucyjnej zasady subsydiarności do działalności gospodarczej państwa. Podzielam pogląd Habilitanta, że obecnie zasada ta jest wielką nieobecną w procesie tworzenia prawa i jego stosowania.

Od zagadnień zasadniczych Autor przechodzi do kwestii instrumentalnych. Uznaje On słusznie, że wykonywanie zadań publicznych wymaga zastosowania właściwego instrumentarium instytucjonalnego i proponuje w tym miejscu formułę agencji państwowej jako odpowiedź na obecne zróżnicowanie form prawnych prowadzenia misyjnej działalności gospodarczej. Habilitant w szczególności poddaje w wątpliwość sensowność wykorzystania formy spółki kapitałowej w tej działalności, w szczególności zwracając uwagę na problem autonomiczności bytu spółki kapitałowej, co stoi w kolizji z instrumentalnym charakterem podmiotów misyjnych. Uważam, że Autor trafnie zdiagnozował problem. Jakkolwiek fragment dotyczący problematyki istoty spółki kapitałowej, celu jej powstania, przedmiotu działalności, mógłby być bardziej rozbudowany, to jednak realizuje cel badawczy, a ten jest osadzony w prawie publicznym gospodarczym, a nie prywatnym gospodarczym. Wydaje się, że zakwestionowanie sensowności korzystania z formuły spółki kapitałowej do misyjnej działalności gospodarczej państwa stanowi istotny wkład do nauki prawa. Można bowiem postawić nieco przewrotne pytanie: skoro rozważania Autora dotyczą tak oczywistej

wydawałoby się kwestii, to dlaczego nie jest ona w literaturze wystarczająco silnie wyrażana, a przede wszystkim dlaczego rzeczywistość nie jest kształtowana w sposób właściwy?

Idea powołania do życia właściwej formy organizacyjno-prawnej przeznaczonej do wykonywania zadań publicznych jest naturalną konsekwencją wcześniejszych konstatacji. Propozycje zgłoszone przez Habilitanta mają dwie podstawowe zalety. Po pierwsze, ich realizacja pozwoliłaby na podmiotowe uporządkowanie sfery przedsiębiorstw publicznych. Po drugie, znacząco zwiększyłyby się bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Nota bene, jakkolwiek postulaty Autora odnoszą się do sfery zarezerwowanej dla prawa publicznego, to jednak nie można ich w tej sferze zamknąć, oddziałują bowiem na sferę prywatną, tj. prywatnoprawny obrót gospodarczy stanowiący esencję w systemie gospodarki wolnorynkowej. Podzielam poglądy Habilitanta nie tylko w poszczególnych kwestiach ale także doceniam umiejętność rozumowania systemowego. Przykładowo, Autor, wiedząc, że w literaturze prawa spółek coraz większej krytyce poddawany jest dualistyczny system organów spółek kapitałowych, proponuje dla postulowanej przez siebie agencji wykonawczej monistyczny system organów.

Jak już sygnalizowałem wcześniej, praca nie jest pozbawiona wad. Co prawda Autor słusznie wskazuje na „konieczność” występowania zadań publicznych, ale nie dość wyraźnie odnosi się do ich istoty i zakresu, szczególnie w okresie transformacji ustrojowej. Autor przechodzi także do porządku dziennego nad kwestią użyteczności publicznej i relacji zachodzących pomiędzy zadaniami publicznymi z zakresu użyteczności publicznej, a pozostałymi zadaniami publicznymi. Odczułem pewien niedosyt, czytając o proponowanej konstrukcji agencji państwowej – schemat zasadniczy został wskazany i omówiony, ale wiele elementów szczegółowych nie zostało dostatecznie doprecyzowanych. Szkoda także, że Habilitant jedynie zauważył problem lasów państwowych, ale go nie rozważył. Niedobrze się stało, że we Wstępie przekreślono nazwisko profesora Piotra Machnikowskiego (jest: „Mchanikowski”). Muszę także jednak przyznać, że realizacja wskazanych postulatów mogłaby doprowadzić do przekroczenia wszelkich rozsądnych granic objętościowych pracy.

Pomimo sformułowanych powyżej uwag krytycznych całościowa ocena pracy musi być pozytywna. Docenić należy autorskie wnioski i przemyślenia, ujęte w logiczny i przekonujący wywód. Poprawny język pracy i zasadniczo staranna redakcja ułatwiają percepcję niełatwej materii. Także i warsztatowi naukowemu Habilitanta niewiele można zarzucić. Zastosował metodę dogmatyczną, lecz uzupełnił metodą prawno-porównawczą i historyczno-prawną, oparł się na rzetelnej analizie obszernej literatury, w tym zagranicznej (nie tylko anglojęzycznej). Dokonane badania i sformułowane wnioski oraz postulaty są

istotnym wkładem do nauki, ale także powinny stanowić inspirację dla zakrojonych na szeroką skalę działań legislacyjnych. Z całą pewnością praca ta powinna stać się przedmiotem szerokiej dyskusji naukowej, gdyż odkrywa kilka niezwykle ciekawych obszarów badawczych.

Wobec powyższego monografia dr. Filipa Grzegorzcyka „*Przedsiębiorstwo publiczne kontrolowane przez państwo. Zagadnienia systemowe*” może być uznana za dzieło w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy.

C/ (1.) Recenzję pozostałego dorobku naukowego Habilitanta rozpocząć należy od odniesienia się do wskazanych przez Niego nurtów badawczych. Pierwszym nurtem zainteresowań naukowych dr. Filipa Grzegorzcyka jest problematyka prawna skuteczności wdrażania norm prawa unijnego do krajowych porządków prawnych z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych przez prawodawcę unijnego celów. Zdaniem Habilitanta efektywność norm unijnych wynika zarówno z przyczyn leżących po stronie samego prawodawcy unijnego, jak i podmiotów odpowiedzialnych za ich implementację. Trudno nie zgodzić się z Habilitantem, gdy twierdzi, że prawodawca unijny często niewłaściwie dobiera instrument integracji prawa (np. dyrektywę zamiast rozporządzenia), a sam akt normatywny nierzadko jest fragmentaryczny z punktu widzenia regulowanej materii oraz cechuje go niska jakość legislacyjna. Takie prawo trudno wdrażać do krajowych porządków prawnych, szczególnie że często skutkują dekompozycją krajowych porządków prawnych. Trafnie i odważnie wskazuje Habilitant, że taki stan rzeczy przynosi efekt, nazywany przez Niego wtórną dekompozycją prawa na poziomie europejskim, co oczywiście przekłada się na funkcjonowanie rynku wewnętrznego UE.

Pośród wielu opracowań w tym zakresie należy wyróżnić: *Niedoskonałości dyrektyw jako aktów prawa pochodnego*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, 2008 nr 11; *Prawo konsumenckie w Unii Europejskiej. Aspekty systemowe harmonizacji*, LexisNexis, Warszawa 2009, *Implementacja dyrektywy energetycznej (2003/54/WE) do prawa polskiego*, „Europejski Przegląd Sądowy”, 2009 nr 1; *Jednolity rynek europejski jako determinanta rozwoju prawa konsumenckiego w Unii Europejskiej*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, 2010 nr 4; *Mechanizmy wdrażania dyrektyw wspólnotowych do prawa polskiego w perspektywie prawnoporównawczej*, część I i II, „Przegląd Prawa Publicznego”, 2010 nr 1-2. Warto podkreślić, że wyniki badań zostały umiędzynarodowione poprzez publikację kilku opracowań w języku angielskim.

Kolejny nurt badawczy Habilitanta wiąże się, jak podaje, ze zjawiskiem kryzysu finansowego trwającego od 2008 r., a głównym przedmiotem zainteresowania był problem ukształtowania narzędzi prawnych służących przeciwdziałaniu lub łagodzeniu skutków negatywnych zjawisk ekonomicznych. Zdaniem dr. F. Grzegorzcyka ustawodawca unijny nie radzi sobie z przyjmowaniem i wdrażaniem regulacji prawnych, które skutecznie realizowałyby postawione przed nimi cele. Habilitant koncentruje się w swoich badaniach na regulacjach prawnych ładu korporacyjnego, a szczególnie komitetu audytu. Tezy stawiane przez Habilitanta, aczkolwiek nierzadko kontrowersyjne, zasługują na wysoką ocenę pod względem merytorycznym. Co prawda Habilitant przejawia tendencję do dwubiegunowego postrzegania rzeczywistości normatywnej (i korporacyjnej), to trudno odmówić logiki Jego rozumowaniu oraz trafności spostrzeżeń (np. o prywatno i publicznoprawna rola komitetu ds. audytu).

Spośród opracowań poświęconych temu zagadnieniu (które nie stanowi w dorobku dr Grzegorzcyka podstawowego nurtu badań) wyróżnić należy dwa pionierskie artykuły, tj.: *Uwagi o potrzebie prawidłowego uregulowania komitetu do spraw audytu w prawie polskim*, „Przegląd Prawa Handlowego”, 2010, nr 11; *Dyrektywa 2006/43/WE w sprawie sprawozdań finansowych w kontekście funkcjonowania rynku wewnętrznego UE*, „Europejski Przegląd Sądowy”, 2011, nr 3.

Najobszerniejszym nurtem zainteresowań Habilitanta jest przedsiębiorstwo publiczne sensu largissimo. W ramach tego nurtu wyróżnić można zagadnienia ogniskujące się wokół złotego weta (złotej akcji), przedsiębiorstw energetycznych jako przedsiębiorstw publicznych oraz inne. W ramach tego nurtu badań wyróżniłbym następujące wartościowe artykuły i rozdziały w monografiach: *Charakter prawny i skutki sprzeciwu „złotego weta” w nowej ustawie o szczególnych uprawnieniach ministra Skarbu Państwa*, „Przegląd Prawa Handlowego”, 2011 nr 3, *New Polish „Golden Share” Regulation – A Model Law for EU Member States?*, „European Company Law”, 2012, nr 9-1, *O potrzebie systemowego ujęcia przepisów regulujących funkcjonowanie spółek z udziałem Skarbu Państwa*, w: *Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji*, red. M. Modrzejewska (Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 237-252); *Wpływ regulacji publicznoprawnych na swobodę kształtowania treści umów (statutów) spółek z udziałem Skarbu Państwa – w poszukiwaniu uzasadnienia*, w: *Ustawowe ograniczenia swobody umów. Zagadnienia wybrane*, red. B. Gnela (Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 109-121); *Kryteria klasyfikacji spółek w projekcie ustawy o zasadach nadzoru właścicielskiego Skarbu Państwa*, w: *Prawo handlowe po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, red. W.J. Katner, U. Promińska

(Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 118-127), *Uwagi na temat rezygnacji z pojęcia „państwowa osoba prawna” w projekcie kodeksu cywilnego – próba diagnozy problemu*, w: *Instytucje prawa handlowego w przyszłym Kodeksie cywilnym*, red. T. Mróz, M. Stec, (Wolters Kluwer, Warszawa 2012, s. 143-155).

Z aprobatą należy się odnieść do umiędzynarodowienia wyników badań poprzez publikacje w języku angielskim. Warto też podkreślić, że te wycinkowe badania dowodzą, iż monografie wskazane przez Habilitanta jako dzieła w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy powstały w wyniku długotrwałych badań naukowych.

(2.) Dr Filip Grzegorzczak jest autorem jednego artykułu opublikowanego w czasopiśmie znajdującym się w bazie Science Citation Report / Science Edition, tj.: *Electricity Transmission System Operator under Polish Law*, „Rynek Energii”, 2012, nr 2 (99), s. 154-161. Biorąc pod uwagę brak czasopism prawniczych na tej liście – fakt ten należy ocenić wysoko.

Habilitant opublikował (poza omówionymi wcześniej) jedną monografię, która stanowi znacznie zmodyfikowaną i zmienioną rozprawę doktorską – *Prawo konsumenckie w Unii Europejskiej. Aspekty systemowe harmonizacji*, LexisNexis, Warszawa 2009, 241 s. Jest to pozycja znana na rynku i doceniona w środowisku naukowym. Habilitant zredagował także jedną monografię, pt.: *Ustawa o działalności leczniczej. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2012, 519 s.. Dr F. Grzegorzczak opublikował 5 artykułów w czasopismach międzynarodowych (np. w renomowanym „European Company Law”) oraz 22 w czasopismach ogólnopolskich (w tym w tak wiodących tytułach jak „Palestra”, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, „Przegląd Prawa Handlowego”, „Przegląd Prawa Publicznego”, „Kwartalnik Prawa Prywatnego”, „Europejski Przegląd Sądowy”, „Kwartalnik Prawo Zamówień Publicznych”, „Bezpieczny Bank”). Publikowanie prac naukowych w tak ważnych periodykach świadczy o ich wysokim poziomie merytorycznym. Także w ujęciu ilościowym publikacje te tworzą istotny dorobek. Dr Filip Grzegorzczak jest także autorem i współautorem 6 rozdziałów w monografiach międzynarodowych napisanych w języku angielskim, w tym wydawanych za granicą (przez Uniwersytet w Zagrzebiu, Uniwersytet Comeniusa w Bratysławie, Uniwersytet Bankowości Narodowego Banku Ukrainy) oraz 14 w monografiach wydanych w języku polskim. Pośród tych ostatnich wyróżnić należy te opublikowane w monografiach wydanych pod redakcją prof. W.J. Katnera i U. Promińskiej, M. Modrzejewskiej oraz T. Mróz i M. Steca.

Habilitant nie przedstawił sumarycznego impact factor według listy JCR, liczby cytowań według bazy WoS oraz indeksu Hirscha według WoS. W przypadku prac z zakresu prawa przedstawienie takich danych jest trudne o ile nie niemożliwe, gdyż Baza JCR Social Sciences Edition obejmuje czasopisma prawnicze z anglosaskiego kręgu kulturowego, natomiast na liście European Reference Index for Humanities nie znajdują się czasopisma z zakresu nauk prawnych.

(3.) Habilitant nie kierował międzynarodowymi projektami badawczymi, brał natomiast udział w jednym renomowanym programie badawczym jako ekspert (Forbes Insight) oraz kilku krajowych programach, głównie choć niewyłącznie prowadzonych w Katedrze Prawa Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Na uwagę zasługuje projekt zrealizowany w 2006 r. w Instytucie Kościuszki oraz projekt realizowany w ramach Stowarzyszenia Badań nad Źródłami i Funkcjami Prawa.

Dr F. Grzegorzczak uzyskał w 2006 r. oraz latach 2009-2012 łącznie 5 nagród Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie za działalność naukową.

Na uwagę zasługuje działalność naukowa Habilitanta wyrażająca się udziałem w konferencjach naukowych. Dr Grzegorzczak wygłosił referaty na 11 konferencjach, w tym 8 międzynarodowych. Na szczególną uwagę zasługują konferencje organizowane przez OECD w Paryżu (2006), Parlament Europejski (2012), Uniwersytet w Zagrzebiu (2011) i Uniwersytet Comeniusa w Bratysławie (2011). Habilitant brał także udział w gremiach organizujących konferencje.

Podsumowując, dorobek naukowy Habilitanta jest znaczący i predestynuje Go do uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych.

D/ Odnośnie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitanta, należy stwierdzić, że jest on obszerny i zróżnicowany.

Dr F. Grzegorzczak wziął udział w europejskich programach wymiany pracowników naukowych (CEEPUS 2011, ERASMUS 2012), brał aktywny udział w konferencjach naukowych (o czym już wyżej), a także prowadzi wykłady prawnicze w języku angielskim dla studentów polskich i zagranicznych.

Habilitant jest członkiem instytucji i sieci badawczych, brał także udział w projektach realizowanych we współpracy z przedsiębiorcami. Jest członkiem międzynarodowych i krajowych organizacji / towarzystw naukowych. Nie recenzował jednak publikacji w czasopiśmie międzynarodowych (krajowych też nie).

W zakresie osiągnięć dydaktycznych należy wskazać, że dr F. Grzegorzcyk jest autorem i współautorem kilku rozdziałów w podręcznikach akademickich. Na szczególnie pozytywną ocenę zasługuje podręcznik *Instytucje i usługi finansowe*, LexisNexis, Warszawa 2010 – miałem przyjemność pełnić rolę recenzenta wydawniczego tego opracowania. Publikacje dydaktyczne dr. Grzegorzcyka świadczą o umiejętności pracy zespołowej i poważnym traktowaniu obowiązków dydaktycznych, odnoszę jednak wrażenie, że niepotrzebne jest aż takie rozpraszanie potencjału (szczególnie chodzi mi o udział współautorski w takich nie najlepszych podręcznikach jak „Ordynacja podatkowa. Źródła i wykładnia prawa podatkowego”, Difin, Warszawa 2010, pod. red. A. Kaźmierczyk, czy „Podstawy prawa dla ekonomistów”, WoltersKluwer, Warszawa 2011, pod red. B. Gneli. Rozdziały Habilitanta stoją jednak na wysokim poziomie merytorycznym i dydaktycznym.

Dr F. Grzegorzcyk prowadzi zajęcia na studiach podyplomowych, MBA, studiach w języku angielskim. Prowadzi także seminaria dyplomowe i magisterskie. Był Pełnomocnikiem Dziekana Wydziału Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego ds. Studiów Corporate Governance. Nie sprawował natomiast opieki naukowej nad doktorantami w charakterze promotora pomocniczego, nie brał też udziału w zespołach konkursowych i eksperckich.

Habilitant odbył staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych / akademickich, chociaż były to głównie staże o charakterze kwerendy bibliotecznej lub wykładów gościnnych. Dr Grzegorzcyk wykonał też kilka ekspertyz. Należy je zauważyć ze względu na podmioty zamawiających (Ministerstwo Skarbu Państwa, PriceWaterhouseCoopers).

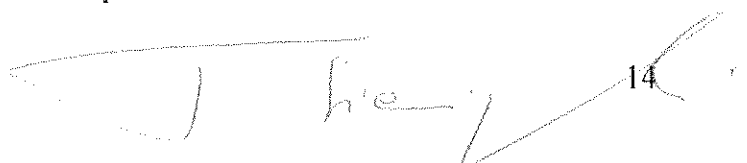
Na uwagę zasługuje działalność organizacyjna Habilitanta w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie oraz osiągnięcia w otoczeniu gospodarczym.

Podsumowując, działalność dydaktyczna, popularyzatorska oraz współpraca międzynarodowa Habilitanta zasługuje na ocenę wysoką, chociaż niewątpliwie należy zasugerować zintensyfikowanie uczestnictwa w międzynarodowych programach badawczych.

E/ W konkluzji należy uznać, że dorobek naukowy dr Filipa Grzegorzcyka bezsprzecznie spełnia wymogi nałożone na osoby ubiegające się o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych.

Warszawa, dn. 15 lutego 2013 r.

prof. SGH dr hab. Tomasz Siemiątkowski

14